

Megjelenik a Társalkodóval együtt minden héten kétszer: t. i. vasárnap és csütörtökön. Előfizetheti helyben a szerktő's kiadó tulajdonosnál uri utca 453dik sz. alatti Trattner-Károlyi ház első emeletén, egyebütt pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy más külföldi tartományokba kivárató példányok iránt csupán a bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Ertesítőben mindenféle hirdetés fylvétetik 's pontosan közöltetik.

Közelgetvén a 2ik félév 's elmúltán a medárdnapi pesti sokadalom, sietünk t. Olvasóinkat lapjaink további megrendelésire figyelmeztetni. Mind a 'Jelenkor' mind a Társalkodó külsője az eddigi marad 's hogy belső érdeküket lehetőségig emelhesük, valamint megvethető-ségi gyors és pontos tudósításokról gondoskodtunk, úgy az iránt is észszerűleg intézkedtünk, hogy beállott 'országgyűlésünkről' hiteles és lehetősegi terjedelmes híreket minél gyorsabban közölhesünk. Ez okból szükségesnek láttuk egyszersmind, hogy lapjainkból júliustól hetenkint, az eddigi 3 iv helyett, rendszeren 'négy' ivet adandunk, mihez képest az előfizetési árt egyenlővé teszszük hazánk többi politikai lapjaival. F. évi július 1sejétől tehát a 'Jelenkor' és Társalkodó előfizetési díja 'félre' postán 's helyben boríték alatt 'hat' forint, Budapestben boríték nélkül 's házhoz küldve 'öt' forint pengőben; a Társalkodó magáé borítékosan 3 fr. borítékalanul 2 fr. A megrendelést lehetőleg gyorsítani kérjük, hogy a nyomtatandó példányok számához kívánatokról jó előre intézkedhesünk.

A Jelenkor és Társalkodó szerkesztősége.

FOGLALAT Magyarország és Erdély: (Girányozzikk: Törvénykezés II; országgyűlési közlemény; budapesti napló; Herkules gőzös vízre bocsátott, öngyilkosok, irodalmi és fővárosi újdonságok, magyar játékszini krónika; Pest megye: választási javaslat, a követi eskü megszüntetve, a husár esküvő, stb.; Szatmár megye: indítvány a követek visszahívására, vizsgáló biztosság kérése, stb.; Arva megye: új követválasztási eredmény; Vas megye: vádpontok a múlt gyűlés elnöke ellen; Szabolcs megye: a honoratiorok ügye országgyűlési határozatra halasztott, a kir. előadások választmányhoz utasítottak; Honfoglalás: a főispán hitforma megbukott, követi eskü, néhány utasítási pont; 22dik pesti lövész; 'sat.)

Szerbia (Ljubiceza hgnó; Sándor hg. letétetik)

Spanyolország (a cortes feloszlatva; a barcelonai hadiadó elengedtetik, Espartero terve)

Anglia (O'Connell és French békebírói hivatalaikról elmozdítottak; a corki püspök is a repeal ellen nyilatkozik; O'Connell legújabb nyilatkozása.)

Francoziaország (Abdelkader megveretett, új játékszini cenzurái rendszer; Jo'ville hg. Brasil ába érkezett)

Ertesítő. —

Magyarország és Erdély

Ő cs. 's ap. kir. fels. majus 19ki legmagasb határozatánál fogva Szöllősy József m. k. udv. kam. titokn. szintazon kinevezési hatóságnál tanácsossá kinevezni legkegy. méltóztatott. —

Törvénykezés. II.

Minden törvénykezésben a szabályozó törvény után főhelyet foglal a bíróság. A bíróság szerkezete tehát főfigyelmet igényel. Kik legyenek a bírák? Állandók legyenek é, vagy ujtás alá esők? A pörök többneműségéhez képest többnemű bíróságok legyenek é vagy sem? Állítassanak é fokozatok a bíróságra nézve, vagyis az első bíróságon (prima instantia) kívül legyenek é főlebbviteli (appellatorius) és főlebbvizsgálói (revisorius) ítélőszékek? És ha igen, hány fokozat legyen ezekben? Megannyi kérdések, mik különféle nézetek szerint sok helyen igen is különbözőleg oldattak meg. Mielőtt mi ezek iránti nézeteket előadnók, nem mellőzhetünk egy megjegyzést, mi többször tétetik ugyan már, de mivel mind ez időkig sikertelenül: úgy hisszük é helyen sem lesz fölösleg azt ismétlni. És ez ama pontja a tizenkét águ szatmári chartának (mikint a Mult és Jelen nevezi), miszerint a törvényes ügyeket a közigazgatási (politikai) tárgyakról el kellene választani. Lapjainkban ismételve elmondott már (Jelenül f. é. 3ik sz. ban is) mikint az ember — közös gyarlóságunknál fogva — egynemű, bárha a legcsekélyebb hatalommal is föltette könnyen visszaél, azt nem a közérdek szerint, hanem saját javának, tekintetének, befolyásának helytelen gyarapítására fordítván: hát ha még többféle hatalommal ruháztatik föl; ha az, ki legnevezeteseb ügyekben bíró, közigazgatási tanácskozásookban elnök egyszersmind? A tapasztalás é részt mindünnen elég tanulságot nyújt, 's mi, oda utalván, a dolog ezen oldalát ezuttal bővebben taglalni nem fogjuk. De ki kell emelnünk amaz oldalát, mely az igazságszolgáltatás késletésére viszen. Vegyük föl akár a megyei akár a városi bíróságok alá tartozó ügyeket. Mit tapasztalunk ezek körül? Megyéknel a bíróságok — szolgabírói, alispáni szék — nem ülnek folyton össze, 's nem is ülhetnek; mert az alispán politikai főnök is, kinek az egész megye közigazgatására kell ügyelni, a szolgabíró hasonlag nem csupán bíró — noha neve az — hanem politikai tisztviselő is mégpedig elfoglalt a végrehajtás 's rendőrségi felügyelés hány különböző ágaival. A pörös feleknek tehát várni kell. — Ott van még Iső Ferdinánd törvényében írva, és csak hogy írva van! „nullum tempus esse oportere, quod

justitiae administratione vacuum sit;“ de azért az igazságszolgáltatás csak elmarad vagy legalább elhalad, 's a főn előhozott okból kénytelen is elmaradni, 's haladni. 'Smikint a megyéknel úgy a városoknál is hasonló zavart okoz azon körülmény, miszerint ugyanegy személy, hogy egy mondjuk, mindenek és politikai tárgyakat elintézni, fenytő törvényt szolgáltatni, 's magánjogi kérdésekben itélni kénytelen. Ha aztán gyakran ez is, az is elmarad, kész a 'mentség, 'mássalvalánk elfoglalva. És bár megtörténik, hogy e 'mentség sokszor alaptalan, de szintugy sok eset van, melyben csakugyan intézetnek kevertsége nemesak pusztamentőségül, de alapos, bár fájdalom! a közönséget nem kármentesítő igazolásul is szolgál. Fekszik ugyan a 'kellő felügyelés hiányában 's egyéb fogyatkozásokban is gyakran az elmaradás egyik oka; de bármint igyekezzünk is ezeken segíteni, gyökeres orvosság mindaddig nem is képzelhető, míg a zavar alapja megmarad. — „Minden munka elosztás által tökélyesül.“ Ezen tét ugy áll a közigazgatás szövevényes intézeteire, mint a szorgalom sok osztaléku tág mezéjére nézve. És mi, ismétljük, nem látunk egyebütt módot menekedhetni a közigazgatásban gyakori zavaroktól, 's a törvénykezés rákmódu haladásától, mint azt, hogy a közügyek szakai választassanak el egymástul, 's bizassanak külön egyedekre. Hogyis lehessen különben boldogulni? hacsak mostani szerkezetünkben föl nem teszszük, hogy minden tisztviselő roppant, tulfe-szített szorgalom mellett még egyetemi lángész is? Ugyan mikép lehessen hinni, hogy egy ember, millyen a legügyeseb szolgabíró is, törvényben (főkép a mostani bonyolultban) jártas, rendőrségben tapasztalt, hid-'s utosinálásban kitanult, 's ezerféle készséggel bíró legyen? És ha tán a természet néha egy egész hazában előállítia is illy rendkívüli tehetségekkel fölrüházott egyedet; de, hogy minden megyében 40—50 's több, minden kis városban 20—30 illy remekére találjunk: azt mi ugyan ekkor nem tapasztaltuk, 's aligha tapasztalandják ezentul is valaha a jövő, bármennyire kiképzett időszakok is. Tehát, mint mondók, hagyjunk föl méltóntul követelésekkel, 's ne kívánjuk, hogy bírák is legyenek azok, kik a közönség bátorságára ügyelnek, 's kiknek, ha a föladásuknak tökélyesen, 's nemesak amugy „mundum sine vadere, sicuti vadit“ módra megfelelnek annak, elfoglaltasuktul elég. A közbátorság folytonos fölügyelést, folytonos 's anyni munkásságot igényel, hogy az erre megbízott egyedeknek, mikint mondók, 's mondani elég szer alig lehet, minden idejét elfoglalja, ha kellőleg akarnak eljárni. De a magánjogi ügyeknek is, hogy az országos test egészséges legyen, hasonlag gyorsan és haladéktalanul kell elintéztetniök; nem lehet tehát ezeket olly tisztviselőkre bízni, kik é szolgálatra mindig készen nem lehetnek a nélkül, hogy a közönség ügyei más részről kárt ne valljanak. Azért ismét és ismét: választssuk el a közigazgatás tárgyait a törvényes ügyektul, ha vagy amazokban, vagy imezekben hátramaradást szenvedni nem akarunk. — Ezt előre bocsátva, kísérsük meg a főnebb tett kérdésekre feleletet.

Azon kérdésben: kik legyenek a bírák, némileg ben foglaltatik ama kérdés is, vajjon az első bíróságokon kül legyenek é főlebbviteli, 's főlebbvizsgáló ítélőszékek is? és ha igen, hány fokozat legyen ezekben? Azonban könnyebb áttekintés végett mi a kettőt különválasztva tárgyalandjuk. Kik legyenek hát a bírák? Már főnebbi megjegyzésünkben foglaltatik azon nemleges eredmény, hogy szerintünk a bírák nem a

mostaniak volnának. Jelesül az alispáni, és szolgabírói szék nem fogna megmaradhatni, ezen hivataloknak másnemű elfoglaltasaiuk lévén. Általában megvalljuk: az egy vagy két személyből álló bíróságunk, mely utóbbinál szinte csak személyi ítél, mert a kettőnek véleménye meghasonolván, a calculus Minervae, 's így az elhatározás is minden esetre egynek van kezében, — az egy vagy két személyből álló bíróság, mondjuk, nem felel meg nézetünk szerint a 'czélnak. Egy ember figyelmét könnyen elkerüli egy vagy más körülmény, bármily jeles legyen is egyebiránt azon egy ember; pedig a kitünőleg jeles egyedek — csak valljuk meg az igazat — nem is olly szerföltött gyakori jelenetek é letelben. Már pedig, ha valahol, bizonyval igazságszolgáltatásnál minden, bármi csekély, körülményt is figyelembe kell venni, és hiába több szem többet lát meg; azért mi azon nézetben vagyunk, hogy a bíróság sem egy sem két személyből nem állhat, hanem több tagbul kell alakíttatnia. Bentham akkép nyilatkozik ugyan, ha nem csalatkozunk „de l'organisation, judiciaire“ című munkájában, hogy jobb az ítélést, egy személyre egy bíróra bízni; mert, ugymond, ha csak egy személy bizatik meg ite*) — hozásra, sokkal bővebben fontolandja meg a tárgyat, mintsem, ha többbed magával járván el, társai segélyében bizakodik. Ezen felül, így folytatja é köztisztelőben álló író: az egyes bíró, tudván, miszerint a közönség az ítélést kirekesztőleg csak neki tulajdonítandja, egy újabb, 's hatalmas rugó — a becsületérzés és féltés — által ösztönözöttetik pontosság 's részrehajlatlanságra. — De nekünk ugy látszik, hogy ezek által ama főnebb előadott észrevétünk, hogy szabály szerint több ember belátásában többet bízhatni, még alapjából nincs kiforgatva. És bárhol kérjünk a tapasztalásbul okult népek intézeteitül tanácsot, azt látjuk, hogy a több személyből álló bíróságok észszerűbbeknek találtattak. Ha pedig saját honunkban nézünk körül, itt is találjuk, hogy az újabb korban a törvényhatóságok nagy része (jelesül az 183%iki hongyülésre adott utasításokban) az alispáni és szolgabírói bíróság eltörlesztését kívánta, ezek helyébe a törvényszékeket ohajtván rendeztetni. És szerintünk is, mikint mondók, a bíróságoknak több személyből kell állniok. Képezhetnek pedig az ítélőszékeket vagy a megyei 's városi törvényszékek vagy a világos örököségi ügyek iránt hozott újabb törvények példájára a felek által választandó (compromiss.) bírók. Természetes, hogy, ha a törvényszékek jelöltetnének ítélőszékekül ki, ugy azokat nem lehetno mostani alakjukban meghagyni, hanem folyton együtt kellene ülniök, 's tagjaiknak rendes fizetéssel ellátatniok. Mert, ha már most is sokszor tapasztaljuk, miképen a törvényszékeknel számos a hátramaradás: bizonyval ha minden ügy, melyek eddig alispánok és szolgabírák előtt folytak, hozzájuk utasíttatnának, a hátramaradások még számosak fognának lenni. Ugy hisszük eziránt az olvasónak kétsége nem leend. — Azért é magában is világos dolgot elhagyva, lássuk: milly okok szólnak a mellett hogy a bírásokodás a törvényszékekre bizassék, 's millyenek a mellett, hogy a felek által választassanak a bírák. —

Azonkül, mi már a főnebbiekben kifejtett, hogy t. i. több személyből álló bíróság az egy vagy két személyből állónak elibetétetendő, a törvényszékeket még különösen az ajánlja, hogy minden megyében 's vá-

*) Ite — judicium, ítélés judicatio active, ítélet passive. Ite a gyök, mibul ítél, mikint ezekbul rege, mese — regél mesél.

rosban egy törvényszék fogna lenni csak, 's így a hatóságának legjelesb, legjártasb, legtörvénytudóbb egyedeit lehetne ítélőszék tagjaiul megválasztani, miután ahoz az elnökön kívül nehezen alkalmazhatók 6-8 tagnál több. Azonban ez ajánlatos okra az általunk fölített előzvények után azon észrevét fordult elő, hogy mostani bonyolult törvényünk nagy tanultságot igényel a bíróban: de, ha rendszeres 's világos törvényünk leendő, nem fog kivántatni nagy tudományos képzettség, hanem a' gyakrabban található józan ítélőtehetség mellett leginkább az igaznak érzete, 's részrehajlatlanság, melly bizonynyal a' felek által választandó (compromissionalis) bíróságban sem fog hiányozni. És im ez egyik ok, melly a' mellett szól, hogy mikintéddig a' világos örököségi, ugy ezentul más polgári ügyekben is a' felek által választassék a' bíróság, annál is inkább, minthogy a' törvényszékek tagjait a' közönség fogna fizetni; már pedig aligha van elégséges ok közadótárasra alapítani valamelly intézetet, ha az anélkül is célszerűn főállhat. Régi törvényink legalább, ugy látszik, szintez elven nyugodtak. Tudva van, hogy Mária-Theréziáig a' megyei tisztviselőknek fizetésük nem volt. Régi törvényink a' megyei bírónak fizetést nem rendeltek, hanem határoztak igenis pördíjakat (bíróságokat). Zsigmond 6dik törvényének 3dik cikkje például azt mondja „de birsagiis autem sedium comitum parochialium ad portionem judiciarium cedentibus comites parochiales et iudices nobilium aequam inter se divisionem teneantur in duas partes.“ Már: mi a' bíróságokat rendelő törvények alapja? Nézetünk szerint nem egyéb, hanem ez: Péternek Pálnak ügye van, minek elítélésére bíróság szükséges, fizesse tehát Péter, Pál a' költségeket, mik e' végre kivántatnak, vagyis a' közönség száz tagja közül például kettő pörlekedik, tehát a' kilenczvennyolcz, kinek pöre nincsen, a' kettő miatt ne adóztassék meg, hanem csak ama kettő, 's ha máskor ama kettő nem pörlekedik, hanem a' kilenczvennyolcz közül mások; ekkor ismét e' kettő, kinek az idő szerint bíróra szüksége nincs, ne fizessen, hanem járuljon majd akkor annak jutalmazásához, midőn ügyében fáradoz. Igaz, miszerint azért állottunk tárgyságba, hogy azon czélokot, miket egyes ember maga nem érhet el, a' közönség egyített erővel valósítsa, 's ezért méltó, hogy összesen járuljanak olly intézetek alapítása 's fentartásához, mik egyesek tehetségi körét fölülmulják. Ugyde csak is ollyasokra alkalmazzuk a' közérőt, csakis olly intézetekre adóztassunk mindenkit, mik különben czélszerűen főnem állhatnak. Ha tehát ügyeink helyes elítélését anélkül is elérjük, hogy evégett a' közönségre adó rovassék: csakugyan a' köz költséggel hagyjunk föl. És ezen elvünk olly igazságosnak látszik, hogy azon esetre, ha a' törvényszékek jelöltetnének ki bíróságokul, pördíjakat ohajtanánk törvény által szabadni, mik a' pör tárgyaohoz volnának arányzandók 's miket a' vesztés fél fogna fizetni.

Egy további ok arra, hogy a' felekre bizassék a' bíróságválasztás, imez: Köztapasztalásból tudjuk, hogy legtöbb ember unatkozik hosszash időig vagy folyton másik dolgaival foglalkozni. Ellenben a' legtöbb ember egyes esetekben szivesebben fordítja fáradságát mások dolgai elintézésére, 's illyenkor kedvtelent, minden vonakodás nélkül, 's következő nagyobb buzgalommal járul a' munkához; figyelme, mi pedig itélésnél földolog, ébrék enyebb*); röviden, szívvel lélekkel lát földadatához. Már pedig a' munka sikere, nagyon mozgonyi cselekvést tan kivéve, leginkább attul függ, hogy az, ki valamiben eljár, abban örömet találja 's meleg részvétellel csüggjön működése tárgyán. Ezekhez járul még azon tekintet is, hogy, ha a' felekre bizatnék bírójai választása, a' tisztujtásoknál pártoskodás majd egészen meg fogna szünni. Mertugyan miért költ György vagy Lajos a' tisztujtáskor a' választókét vesztegetésire? Mert a' tisztikar most bíró is, és az enyim 's tiédreül itél. És, ha a' politikai dolgok elválasztatnának a' törvényes ügyektől 's amazok tisztviselőkre, ezek a' törvényszékre bizatnának: ugyan mire fogna György és Lajos költeni? Tán a' tisztviselők választására? Nem; de arra örökösnek vinni a' választókat — rábeszéléssel vagy vesztegetéssel — hogy törvényszéki tagokul azokat válasszák, kiknek kedvezésiben inkább bizhatik. Hogy a' hamis mértékkel mérőt ki marasztalja el 12 vagy 100 ftban, vagy, ha a' bot e' szárad gyalázatára tovább is megtartatnék, a' 12 páczaütésben, 'sef. a' magányhasznat kevesebb érdekl. És azért bizonyosak lehetünk abban, hogy a'

tisztán politikai tiszték választására nem fog költeni senki; de költ most is, és fog költeni ezentul is sok arra, hogy jó embere legyen bírónak. Ha tehát aképp intézkedhetünk, hogy az igazságszolgáltatás hátramaradása nélkül a' bíróságválasztás pártoskodásra alkalmat ne nyujtson: kétségkül fölötté nagy szolgálatot tesszünk a' hazának, megszüntetvén mind ama lélekvészarlást, 's erénytelenítést (demoralisatiót) mi a' választó tömegek megvesztegetéséből ered. (Folyt. köv.)

Országgyűlési közlemény.

X. Kerületi ülés, jun. 2án. Az elnökség azon jelentéssel nyitá meg az ülést, hogy a' ker. ülés naplója 3 ülésről már elkészült. Olvastatott azután a' tegnapi határozat következtében Nádor ö Fens a' fenytő rendszerbeli orsz. küldöttség munkálatának közöltetése 's árutatása iránt bocsátandó üzenet, melly után vele kapcsolatosan a' dunaszabályozási 's katonaelelmezési választmányok munkálata is kikérteni indítványoztatott, mi ellenzésre nem találván, azonnal a' felírás szövegébe illeszteték Jelenté meg az elnökség, miképp a' nyitrai káptalan követe az orsz. gyűlésre megje'envén, iránta minden további nehézség megszűnik. Indítványt tön ekkor egy megyei követ, miképp a' kereskedési választmányhoz, a' városok részéről a' tegnapi határozat ellenére hat tag rendeltesék, az ujabban hozzájárulandó két tag által a' bányá- és horvátországi városok leendőnek majd képviselve. E' kívánság hosszas vitakozásra szolgált alkalmul, mi közben a' tanácskozási rend 's előhaladás szellemével összeférhelennék monák többen, hogy a' többségnek határozati erőre emelkedett kijelentése újra ostrom alá vétessék 's megváltoztassék; mások ellenben azon nézetből indultak, hogy az alkotmányosság egyik legnagyobb jótékonyasága abban áll, miszerint a' körülmények változtával az előbbi rendeletet bármikor tetszés szerint változtathatja a' többség; továbbá, hogy itt a' városok részéről minél nagyobb utat kell nyitni az intelligencia működésének, mert tagadhatlan, hogy a' kereskedés és műipar dolgában városiaknál keresendő az értelmi tulnyomóság, 's kívánatosnak mondaték, hogy valamint más országokbeli törvényhozó test, mi ugy se szűgyeneljük tárgyhoz érto embereket tanácskozásiinkba vonni, legyenek bár azok országgy. tagok vagy nem; 's állították, miképp honunk képviselői testének legnagyobb hiánya az, hogy itt az értelmiség minden ága képviseltetve nincs. Többrendű nyilatkozat után szavazati eredményül a' városok részire megadott hat szavazat lön. Figyelmezteté ezután a' ker. Rket egy követ, miképp az általa tegnap szönyegre hozott 's többek által gyamolított indítvány a' nyegfont. népnevelés tárgyában kiküldendő választmány miatt határozat nélkül maradt, 's így arra nézve kér határozatot. Melegen pártolá azen ügyet egy szónok különösen ama mellőző nyilatkozat ellenében, melly ezt nem napi rendre tűzött tárgynak mondván lenni, a' kütüzöttet kérte fölvetetni. Több élénk szót emelkedék az ügy 's a' választmány szükségének kinevezése mellett, javasoltatván egyszersmind, hogy Deák Ferenc ezen választmányhoz is tagul keressék, mi elfogadtatván, a' megyék részéről kerületenkint 4, a' városokérol 4, a' káptalanokérol 2, a' sz. kerületekéről 1 tag-választás rendelkezett. E' szerint annyi választmány levén már kiküldve, hogy a' ker. elnökség mindannyinál nem elnökösödhetik: szóba hozaték, ki 's miképp legyen a' választmányok elnöke, 's e' részben, ismét huzamos vita után megállapított, hogy jövendőre minden választmány maga adjon önmagának elnököt. Előadaték tovább az egyháziak részéről azon kívánat, hogy a' népnevelési választmányhoz hat, vagy legalább is négy tag járulhasson a' káptalani követe közül, kívánságuk azonban teljesítetlenül maradt. Szönyegre került most Turopolya grófjának a' horvátországi követválasztásban részességétől elmozdítás miatt benyujtott panasza. E' tárgy iránt a' vélemények kétfelé ágóznak, egyik: azt, mint vagy petítiót, vagy verificationalis kérdést itt egyáltalán tárgyalás alá nem vehetőnek állítá; másik azt öfels. intézendő felírás által kiegyenlítettet kíváná, melly felírásban egy új tartománygyűlés megrendelése keresék Horvátországban, melly gyűlésen a' turopolyaiak sérelme orvosoltassék 's ök jogaik gyakorlatába helyeztessenek, mi, több érdekes szónoklat 's a' horvátországi viszonyokat felvilágosító adatok elszámolása után, végzésé is lön. Szönyegre jött végre Pozsony város követeinek választása ellen benyujtott ovása 63 választópolgárnak. Egy szónok az érdekl. követek választatását helytelennek monák, reményét

fejezvé ki, hogy a' köv. urak magok találandnak módot e' tárgynak véget vetni. Az illetők azonban előterjeszték, miképp ezen tárgy és a' turopolyai gr. részéről előterjesztett panasz között igen nagy különbség van, a' mennyiben itt magányos egyedek, amott pedig egy hatósági testület képviselője által tételtet lépés; kimutaták továbbá, hogy itt a' választás az eddigi törvényes gyakorlat szerint volt intézve 's hogy a' jelen volt de önkint eltávozott választótestületi tagok jog- és kötelességmulasztásáért, azokon kívül, senki-mást nem érhet feddés vagy felelősség, 's hogy ök épen törvényes választatásuk tudatában 's önrzetük tisztaságában egyszersmind pedig állásuk törvényességében nemcsak megnyugtatót, hanem biztosítékot is találnak. Illy értelemben valának többen, 's miután e' tárgy országos sérelemnek nem tekinthető, legtanácsosnak itélék azt egyszersün maga helyére orvoslás végett utasítani, 's ebben történt a' megállapodás.

XI. s XII. Kerületi ülés, jun. 3 s 6án. A' magyar nyelv ügyében teendő felírás iránti tanácskozás a' jun. 3. ker. ülésben megszakasztatván a' közbejött pünkösztünnepnek miatt csak mi folytathaték. Felolvasatván az 1839iki orsz. gyűlésnek a' nemzeti nyelv ügyében kelt felirata. előadák némelly megyei követek, miképp keblökben a' magyar nyelv iránti hű vonzalom olthatatlan lánggal ég, 's el is követtek mindent, mi hatóságaik tehetségében állott, hogy az érintett felirathoz kifejezve levő nemzeti kívánatnak eleget tegyenek; a' kütüzött czél elérése azonban olly eszközök használhatóságátul függvén, melly a' hatóságok egyes erejét fölülmulja, kérték a' ker. Rendeket, hogy nyelvünk kiterjedését különösen iskolák fölállítatásával mozdítsák elő. Hasonló nézetből indulva szolt egy más követ is, arra figyelmeztetvén a' Rt. milly szomorú állapotra mutat az egy nemzetnél, midőn nyelvének fentarthatása iránt országgyűlésenkint kell tanácskozni: ennélfogva itt lenni monák valahára az időt, hogy minden intézkedés megtétfessék, miszerint ezen, természetörvényen alapuló tárgyrul többé országgyűlésinken szó se legyen; 's ez intézkedéseket Horvátországra is kíváná kiterjesztetni. Igen természetes, hogy nem találkozzott egy is ellenkező értelmű, nyelvünk felvirágoztatásának ügyét illetőleg; valának azonban kiknek véleménye a' mód és eszközök használatában eltéré. Egyes szónokok nem szigoruan az intézkedés tárgyaol szolgáló ügy miképp előmozdításának körében maradtak, hanem azon okok firkészetébe is bocsátkoztak, miknek sajátlag tulajdonítható, nemzeti nyelvünknek annyi küzdelmek után is csak jelen állapotra emelkedettsége; felhozák azon gátokat, mellyek fejlődése 's terjedésének legrégibb idők óta egészen a' jelenleg ellenszegültek, megrótták a' roz. akaratot, melly a' nyelvnek mint nemzetiségünk egyik legfőbb tényezőjének szilárdítása iránti buzgalmat félremagyarázá, gyanusítá 's kárhözátá; rosszalák az egykedvűséget 's hanyagságot, melly a' nemzet önkéblében egész máiglan létezőnek mondaték; visszautasíták a' nemzet keblében ellenkező pártok által koholt alaptalan ráfogásokat; mintha e' hon törvényhozó testületének valaha csak legkisebb szándéka lett volna is, e' hazában lakó idegen ajkuakat erőszakosan megfosztani anyanyelvüktől, vagy mintha követelt volna horvát atyánkfaitól, hogy ök, nyelvüket az önkéblü igazgatás és család- 's társalgási élet házias körében megtagadják; ök és alapnélkülínek nyilváníták ennélfogva, ha valóban léteznék is, a' visszahatást, melly nem valódi tények, hanem ábrándos fejek és szerencsétlen elmék által képzelt elnyomó mészari rém, vagy élérni szándékolt világbirodalmu nemzet képelt dicsősége iránti féltékenységből származhatott. Egyetemes volt azon meggyőződés, hogy nyelvünk 's általa nemzetiségünk szilárdítása végett semmi erőszakos intézkedéshez nyulni nem szabad; mindazáltal diplomatikai méltósága fentartására mindazon eszközt szükség használni, mellyek annyi országgyűlésen kifejezett ohajtást a' nemzetnek valahára betöltsék. 'S ezen eszközök alkalmazása iránt hazánkat illetőleg alkalmasint egyértelemben valának az első napi szónokok; Horvátországra nézve azonban különöböztek a' nézetek, mennyiben t. i. némellyek a' teendőket minden időhaladék nélkül, mások pedig csak bizonyos számú évek lejártá után kívánták foganatba vétetni, 's ez utóbbiak különösen azon szempontból, minthogy a' bajt nem reactionak tulajdoníták, mellyre sem a' törvényhozó test, sem a' nemzet egyetemileg okot nem adott, hanem igen régi — még a' török háboru bevégeztekor keletkezett mélyen fekvő bajnak ismerték, melly csak lassankint orvosolható 's havonais igazí ok nélkül támadt reactio, annak ellenkező ok nélkül önmagában kelljen megszűnni, mellynek eszközzésére az engedékenység legbiztosabban vezet. A' felső vidéki tótajku lakosok 's a' horvátországiak közt egyebiránt igen lényeges különbséget állítanak fel, ott a' nemzeti nyelvnek iskolák által népeletben is terjesztését, itt pedig csupán magyarhazánkali viszonyokhoz képest törvényhozás és közigazgatásbeli nyelvjártasságot lottak szükségesnek eszközteni. Ugyanez irány mutatkozá a' jun. 6ai vitakozásokban, mellyek némelly magnások meg nem hivatása miatt a' múlt (jun. 3dikai) ker. ülésben határozott felírás felolvasatása után megkezdettek. A' rögtön vagy bizonyos idő mulvai i n t e z k e d e s e n kívül egyebiránt sok

*) Tájszó. A' Tisza mentén több helyütt divatos.

apróbb vélemény-elágzás történt arra nézve; vajjon az előbbi felírás pontonkinti részletes előadása tartassék-e meg, vagy pedig oly általánosságban fejeztessék ki a nemzet kívánata, hogy abban minden legkisebb rész talán el sem számlálható részlet is benne foglaltassék. Különösen kiemelve a részben egy szónok, mikép a törvényhozás méltóságával nem igen összeférő dolog, nyelvünk használatra és alkalmazása tekintetéből minden csekélységre kiterjeszkedni; egy másik pedig, — mikép az általánosság mellett maradási azon körülmény is különösen ajánlja, nehogy a kiteendett specialitások szerint a ki nem fejezettek oda nem érthetőknek állittassanak. Abban e nap szónokai is mindnyájan megegyeztek, mikép Horvátország irányában egészen más intézkedés kívántatik mint hazánkban; egyértelműleg elfogadák honunkra nézve azon javaslatot, miszerint nemzeti nyelvünk a törvényhozás, egyházi és világi közigazgatás, nemkülönben a tanítás minden ágaiban haladéktalanul használandónak törvény által mondassék ki, — továbbá Horvátországra nézve is azt, mikép horvát atyánkfiai csupán hazánkkal levő viszonyaiban köteleztesse a magyar nyelv használatára, mely egyszerűen iskoláiban rendes tanulmány tárgyaúl tétessék; de a javaslat utolsó pontjára nézve, mellyben az mondatik, hogy a kir. kinevezéstől függ minden egyházi és világi bármilyen hivatalnál, mellyeket hazánkban horvátok viselnek, csak tíz év múlva kívántassék meg szükségképen az, hogy magyarul tudjanak, meghasonlottak a nézetek. Ez utolsó pontot ugyanis némelyek egészen kihagyandónak vélték, mások a tíz évet sokallták vagy egészen is kihagyandónak javasolták a kir. kinevezéseket azonnal feltételezni ohajták nyelvünk tudásátul; a 3dik rész végre egy akará azt elfogadni, a mikép tétetett. A vélemények illy elosztottsága közben minden részről, szavazat harsogott; de ez nem könnyű dolog vala, mert előbb még a szavazási kérdéseket kelle tisztába hozni; ez pedig csak hosszas tanakodás és feleselgetés után nagy bajjal sikerült; s kettős szavazattal — mellyhez egyébiránt némely megyék követői nem járultak — a 10 évnvi feltételezés elfogadtatott.

XIII. Kerületi ülés jun. 7. Elnökök Pongrác (Trencsény) Horváth Simon (Ung) 's olvastattak: 1) a választmányi tudósítás a KK. és RR. táblája tagjai megbízó-leveleik megtekintése végbementéről 's annak eredményeiről. 's az ezen választmányi jelentésre tett 's országos ülésre fölterjesztendő határozati javaslatok. A jelentésnek kilencz pontja van. Az első pontban jelentetik, hogy a választmány az elibe terjesztett megbízó-leveleket figyelmesen megtekintve, azokból a hiteles névjegyzéket megkésztette; Végzés: hogy a KK. és RR. ezen névjegyzéket az országos naplóban maga helyére benyomani kívánják. A 2dik pontban jelentetik, hogy a rozsnyai és nyitrai káptalanok, 's a vágújhelyi és hatvani prépostok, valamint a telki, lekéri, mura-keresztúri és szent-gothárdi apátok meg nem jelentek; Végzés: a nyitrai káptalan részéről Krajcsik János kanonok időközben megjelenvén, a rozsnyai káptalan 's a nevezett prépostok és apátok ellen törvényes kereset indíttassék. — A harmadik pontban jelentik a választmány, hogy Zala, Gömör, Zaránd, Kraszna, Középszolnok megyék meg nem jelentek, 's az utóbbi három megye, mint felolvasott leveleikben hírüldják, követet küldeni nem is szándékozik; Végzés: ezen megyék ellen szinte törvényes kereset indíttassék 's ezek iránt a főherczeg-Nádor különös üzenet útján tudósíttassék. — Ezen pont folytában kijelentik a KK. és RR. mély sajnálatukat a felett, hogy Deák Ferenczel Zala követi székén nem látják 's ezen sajnót az egész haza színe előtt ünnepélyesen nyilvánítván, a jeles követ fényes érdemeinek örök emlékeül az utókornak is átadják. A 4dik pont jelenti, hogy Árvamegye részéről csak egy követ (Abaffy Arisztid) van jelen; Végzés: a jelenlevő követ akként nyilatkozáván, hogy megyéjében két követ választatott ugyan, de az egyik harmadnap mulva leköszönvén, helyébe más követnek választatása végett azonnal új határidő tűzetett-ki, a KK. és RR. ezen igazolást elegendőnek találták 's további intézkedés szükségét fenforogni nem látták. Az 5ik pontban jelentetik, hogy Kővár vidéke részéről követek nincsenek jelen; Végzés: Kővár vidéke ellen szinte törvényes kereset indíttassék. A 6ik pontban jelentetik, hogy a választmány a jelen nem levők követi megbízó-leveleiknek áttekintésébe nem avatkozott; mit a KK. és RR. szinte nem tartanak szükségesnek; fentartván azonban a szükséges rendelkezést azon esetre, ha előttük valamely köztörvényhatóság vagy magányos fél által is panaszos jelentés tétetnék, hogy olly egyed, kinek a főrendi táblára meghivatnia kellett

volna, meg nem hivatott. A 7dik pontban jelentetik, hogy némely egyedek több törvényhatóságot 's káptalan is képviselnek, így p. o. Marsalko Theofil egyszersmind Selmecz, Bélabánya és Bakabánya városok, Szurák János Besztercebánya és Libetbánya; Steinacker Henrik Kaproncza és Szegnia városok; Roskoványi Agoston az egri és besztercei káptalanok követi; Végzés: miután Bakabánya időközben Harsányi Pált választotta követének; a káptalanok részéről más országgyűléseken is voltak hasonló példák; a sz. k. városok állapotja pedig ekkorig bizonytalan és csak most van intézkedés alatt; a RR. e részbeni különös rendelkezés szükségét nem látják. A 8ik pontban (melly legnagyobb részvetet gerjesztett, azt jelenti a választmány, hogy Klobucsarics Károly és Osegovich Metell horvátországi követek megbízóleveleiket ugyan bemutatták, de Jozipovich Antal turmezei gróf ezen választás, mint törvénytelen ellen, ovaszt tett 's e tárgyban ovó-iratot nyújtott ált, melylyet a választmány bemutat; Végzés: a RR. kijelentik, hogy Horvátországban nemzetiség ürügye alatt keletkezett viszálykodások 's ezek kedvetlen és agasztó eredményei nem kerülék el figyelmüket 's ezek iránt külön felírást készítenének; addig is azonban a felségét aláztos felírásban megkérni szükségesnek látják, hogy miután a horvátországi 's közöttük a turmezei nemeseinek joguk van arra, hogy a tartományi közgyűlésen személyesen megjelenve a tanácskozás- 's választásokban részt vehessenek, a turmezei gróf panaszos jelentéséből 's annak csatolványiból pedig azon tény világlik ki, hogy a f. évi april 22ikére kitűzve volt, de ekkor megsem kezdett 's majd elhalasztottnak mondott és mégis harmadnapra csakugyan megtartott közgyűlésen azon jogukkal nem élhettek, 's fels. a Bánt új tartományi közgyűlés tartásra utasítani méltóztassék. — A 9ik pontban jelentetik Pozsony városa 63 választó polgárinak azon panasza, hogy Pozsony városa követi csak 3 választó polgár által levőn megválasztva, a pozsonyi összes polgárságot nem viselhetik; Végzés: minthogy a kir. városok belső dolgai elrendezve nincsenek és szokásaik többfélék: a KK. és RR. e panasz iránt ez uttal intézkedni nem akarnak. 2) Üzenet a rozsnyai káptalan 's Zala, Gömör, Zaránd, Kraszna, Középszolnok megyék, Kővár vidéke követeinek és a vágújhelyi, hatvani prépostok 's a telki, lekéri, murajszombati, szent-gothárdi apátoknak meg nem jelenésük tárgyában tett határozat iránt Ö. cs. k. Főherczegségéhez az ország nádorához. Helybenhagyatott. 3) Üzenet 's felírási javaslat a turmezei követ által a horvátországi követek megválasztására rendelt tartományi közgyűlésen történt sérelem orvoslása iránt. Szinte helyben hagyatott. 4) Üzenet 's felírási javaslat a főrendi tábla némely tagjainak ezen országgyűlésre meg nem hivatásuk tárgya előterjesztett, hogy azok a jelen országgyűlésre meg nem hivatottak: Csekély módosítással helyben hagyatott. 5) Üzenet az 1840ik évi 3ik, 4ik 's 5ik törvényczikkelyek által kirendelt országos választmányok munkáinak az országgyűlés elibe terjesztése 's azoknak sietős kinyomatása iránt Ö. cs. kir. Főhgsége, az Ország nádorához. Erre a kerületi elnök jelenté, hogy a kir. Személynök ő maga nyilatkozása szerint a választmányi munkák már ki vannak nyomtatva 's 500 példányban le is téve; egy megye követe pedig e'odá, miképen a választmányok csak martius végén lehetvén készen munkálataikkal, a nyomtatást előbb eszközölni teljes lehetlenség volt; sokan ezeknél fogva tehát az üzenetet már most fölöslegnek láták. Ezután más megye követe, utasítása szerint, köszönetet szavazván a kir. előadásokért, mellyekben annyi szép és jó foglaltatik; más követ megtév a vallás ügyében indítványát; mire a ker. jegyző előadá ezen ügy állását 's kifejlesztését a mult országgyűlésen, 's némi kis vita után e'határozatott, hogy a mult országgyűlési e tárgyú első 's utolsó üzenet és törvényjavaslat közíratra bocsáttassanak. —

A jun. 8iki v. is 14dik kerületi ülésben a vallás tárgyát folytatóván, a már mult országgyűlésen felterjesztett pontokra nézve sürgető felírást határozatott.

Budapesti napló. Mult szombaton örvendetes jelenetnek valánk tanu Ó Budán; a 200 löerejű „Herkules“ vontató gőzöst ugyanis vízre bocsáták, 's a 40 ölnyi hosszú gyönyörű vashajó villámgyorsan röpült a hullámok közé, zajos éljenzései közt az összetódult sokaságnak. Különösen emelé ez ünnepélyt a nádori fens. pár jelenléte, kik Széchenyi István gr. kísérete mellett a hajógyárt is megtekinteni méltóztattak. Ezen örven-

detes eseményhez egész láncolatát kell kapcsolnunk a szomorú híreknek. Néhány nap előtt ugyanis egy igen tisztas fiatal asszonyság a Dunába ugrott; a halászk azonnal kifogák őt ugyan, de mégis attól tartani, hogy egészségében tetemesül fog szenvedni. Ezen hölgyet nem szegénység, nem nyomor juttatá e kétségbeesési tette, hanem az elválás egyetlen gyermekétől, kit a törvények értelme szerint tőle elvált férjének kényszerítették átengedni. E kettős csapást a gyöngéd idegzetű hölgy és anyja nem bírta kiállani, 's halál által törekvők fájdalomt enyhíteni! Szinte e napokban egy ismert és jóhírű ügyvéd hirtelen elűnt, mondják, de ez még nem bizonyos, főbe lőtte magát; tettének okát sokan adósságokban, hamis váltókban keresik. — Budán pedig egy krisztinavárosi sermérő hasát metszé föl, melly veszélyes műtétele csakugyan életébeis került. — E sok szomorú közleményt azon igen kellemes hírrel kívánjuk enyhíteni, miszerint Jósikánk „Zrinyi a költő“ című 4 kötetes regénye már sajtó alatt van, 's néhány hét múlva meg fog jelenni. — Jövő szerdán jelenik meg Hartleben pesti könyvárusnál, 's általa a két testvérhaza minden könyvárusinál megszerezhető leendő a „Peleskei notárius“ 2ik kiadása, vagy, ide számítván a vidéki törvénytelen utánnomást, tulajdonkép 3ik kiadása; ára ennek is két ezüst huszas. — Tegnapelőtt ismét nagy botránynak valánk tauuji hajóhidunkon; délutáni egyedfélkor ugyanis a pesti oldalon a hidat megnyiták, 's mintegy 20 hajót bocsátottak keresztül; ezen gyönyörű műtétel két egész óraig tartott, 's ez alatt legalább is négyezer ember gyűlt össze a pesti és budai oldalon! Nincs lap Magyarországon, melly már több ízben szeliden és élesen ne kelt volna ki ezen botrányos visszaélés ellen, melly főleg vásár idején megboszáthatatlan, 's még sem lett sikere a sok igazságos panasznak! Ezek ohajtását fejezzük ki, midőn azon kérést intézzük az illető hatósághoz, hogy, ha már néhány mámoros kormányos csakugyan nagyobb kedvezést érdemel, mint Budapest roppant számú lakossága, úgy legyen legalább arra is gond, hogy mindenkor, midőn délben nyitattik meg a hid, néhány ladik álljon készen a közönség átszállítására. Ezt pedig könnyen lehetne eszközölni, 's a sok éves igazságos panasz azonnal megszűnnék. — Tegnapelőtt, azaz pénteken reggeli 4 1/2 órakor ismét egy nagyuj-becei tölgyfa-hajó és két szerbiai kisebb cseresep hajó a hidnak ment: de ez a hármas csapást szilárdul kiállotta! — A napokban kedvesen lepelt meg azon rendelet olvasása, melly a kol-dulást szigoruan tilalmazza, ezen czélszerű 's igazságos tilalom sikerét az illető hivatal energiajától bizton várhatjuk. — Hiteles kutfő után mondhatjuk hogy az alkalmatlan 's egészségre ártalmas por mellözése végett minden háztulajdonos fel fog szólíttatni, hogy házuk elejét az utca középeig, reggel öntöztessek fel. — Minket azon édes hit vigasztal, hogy a fővárosi lakosság minden szép és jó iránti fogékony keblében ezen czélszerű intézkedés viszhangra találand. A bérkocsisok önkényes zsarolási ellen is sikeres lépések tétetnek. A mészárosok is készülhetnek egy kis igazság-szeretetre; mit annál inkább ohajtunk, mivel tegnapelőtt Hönig Mátyás hatvanutazai dohányárus boltjába három font hus méretű vitetvén, ebből valóságos tizenöt lat hiányzott, 's ez más eset mint minőt minapi számunkban érintünk. — Legközelebbi pénteken a hatvan-uti vámszedő egy vásárra buzát hozott nemes asszonyt, — az illető szolgabíró által kiadott utlevélre nemis hederítvén — nemcsak megfizettetett, hanem azon felül a nő szemérmét, becsületét legilletlenebb módon sértő kifejezésekkel is bántotta 's a sértett fél azon nyilatkozata: miszerint az illető helyen elégtételt keresend, még gunyolóva is tevő az agg darócot. De számitásában vámszedőnk igen megalatkozott 's feledő hogy más napokat élünk; mert a város-kapitányi hivatal által az igazságtalanul kizsartolt pénz is tüstint megtéríttetni rendelteték 's a panaszolt is méltóképmegfedtetett. — Lóversenyünket egyéb főuri vendégek közt a dán trónörökös is diszesíté, kinek nyájas és fesztelen magaviselete mindenkit lekötöleztet. — Jövő augusztusban Reichel és Wurda nagyhírű hazánkfiai fognak nemzeti szinpadunkon énekelni. Milanollo testvérekkel is alkudozásban áll színházunk igazgatója, 's még lehet reményünk, hogy e két jeles hegedülő lyánykát is hallhatjuk. Az igazgatóság tehát mindent megtesz, 's csak azt ohajtjuk, hogy a magyar közönség is tegye meg a magáét. — Fővárosunkban jelenleg óriási, vagyis valóságos arszlán ökröt mutatnak két jó garasért:

— Játékszíni krónika, nemzeti színpadunkon maj. 26ikán adaték „Pajzán ifjú“ vigj. 3 felv.; 27ikén „Bájal“ dalj. 2 felv., Schuller Krisztina Adina szerepében színi próbát tett, mi bizvást elmaradhatott volna; mert hang, tanulmány és játék nélkül a közönséget boszantani nem kellene, melly úgy is elég gyéren látogattja színházunkat; 28ikán „Peloskei notárius“ bohózat 4 felv. Gaallól; 29ikén Bartha jutalmára bérszűnettel előszer „Gáspár halász“ dráma 5 felv. Bouchardi után francziából ford. Fekete Soma; 30ian királyunk ő fels. névnapja ünnepélyesítésére a színház teljes kivilágítása mellett „János kulacsa“ vigj. 1 felv. Kisfaludy Károlytól „Az özvegy férje“ vigj. 1 felv., és Vörösmarty Szózatának éneke Egressy Benjamtól 's Erkeltől; 31ikén „Lear király“ szomoruj. 5 felv., jun. 1sején „Portici néma“ dalj. 5 felv., Herger mint vendég lépe föl; 2án „Lára 7 fia“ dráma 5 felv.; 3. bérszűnettel „Ördög naplója“ vigj. 3 felv., és a bécsi 24 tánczos gyermek első fellépte; e' parányi lánykák jólbetanult tánczai nagyon tetszetek; 4ikén ünnepi zárnap; 5én „Londoni koldusok“ dráma 5 felv.; 6ikán „Páris éjjele“ népdráma 5 felv. és a bécsi kised tánczosok mutatványa; 7ikén „Két Péter“ vigj. 3 felv., 's a bécsi táncosok működése; 8ikán „Kobold“ bohózat 2 felv. és ismét bécsi táncz. A' német színpadon e' napokban végzé be vendégszerepeit Devrient, 's mindig olly nagyszámu közönség előtt játszott, hogy többnyire még a' zenészkar padjait is zártszékre kelle használni, mi azt tanusítja, hogy gyakran Pesten is a' jó dramai előadásnak van ollyan közönsége mint a' jó operának. Nem hagyhatjuk itt egyszersmind említés nélkül, hogy Devrient játékon czélra nem játszott, pedig kívánatos: hogy az idegen művészek, kik olly tömredék pénzt visznek ki szegény hazánkból, legalább jó-tékony intézetinkre szánjanak valamicskét. Annyi szép példa után e' miatt sokan megbotránykáltak a' művész ha tán szorosan véve nem szűkkeblőségén is, de minden esetre menthetlen figyelmetlenségén.

II. Pestl verseny. Hétfőn, június 5kén délután. Kezdeté 4 órakor, 's félóránkt új új futás. 1. A szszonyaságok pályadíja. 1600 öl ism. Első íz. 100 aranyat érő billikem az első; a' díjból fennmaradó aranyok 50ig a' második lő; azonfelül ismét az első. Futhat angolt kivéve, minden m. és k. Teher: 3e. 70, 4e. 90, 5e. 96, 6e. 100, id. 103 font, m. 2 fonttal többet. — 1. Zichy Em. gróf 4e. p. m. ap. Champion, an. Vicissitude; 92 ft. 's így nyertes. 2. Csapody Pál ur 3e. sg. m. Bramarbas. ap. Shillelagh, an. Lalla Rookh; 72 ft. Veres. Haladási idő első ízben: 4' 12" második ízben: 4' 40". Bramarbas 8ftál Aspern 5 fttal kelleitnél többet vitt. Liechtenstein A. hg 3e. söt. p.m. Aspern, ap. Laudon, an. Puzzle 72 ft. k. maradt. 3. Pestvárosi díj. 120 ar. az első lő, a' díjból fennmaradó és tépenzekből bejövő aranyok 50ig a' másodiké, azon felül ismét az első. Futhat minden lő. A' nyerőpont előtt 30 öllel kezdve egyszer körül (1268 öl 2' 6") ismét. Első íz. Tét 10 ar. „fuss v. fizesz“ 3e. 74, 4e. 100; 5e. 107, 6e. 112, id. 115 ft., ausztriai birodalombeli 6 fttal, k. és pr. 2 fonttal kevesbet. 1. St. John Ferd. ur sg. m. Bedford, ap. Schortwaist, an. Bobadil-kanca; 115 ft. Fejérrel esikos fekete test és új, fejér sapka. 2. Liechtenstein A. hg 4e. p. k. Dorella; 92 ft. Világos kék sapka, veres test és új. 3. Zichy Em. gr. 6e. söt. p. m. Passepartout, ap. Gallopade, an. Little Bo-peep; 106 ft. Kék test, veres új, fekete sap. Haladási idő első ízben: 3', 2sod ízben: 3' 15" Liechtenstein Aloiz hg 4e. sg. m. Bridegroom, és Clamm Gallas Ed. gr. 5e. p. m. Sowlad, visszahuzattak. — 5. Erdélyi díj. 200 ar. 1600 öl. Futhat a' két Magyarhonb. született 's nevelt bármilly származásu m. és k. Teher: 3e. 85, 4e. 100, 5e. 107, 6e. 110, id. 112 ft. Tét egy lőért 50 arany fele bánat; a' tétosz is a' nyertesé. Aláírhatni a' futás órájaig. Ha 6 aláíró nem találkozik, azon évben nem lesz e' díj elnyerhető, hanem mindaddig a' következő esztendeihez csatoltatik, míg az aláírók száma hatra nem telik. Az erdélyi díjért futásnál Liechtenstein Aug. hg p.m. Argus gyedül járván körül a' pályát nyertes lőn. — 5. Parasztverseny. Első lőé 75 pgo fit; 2diké 25 pgo for. Futhatnak mezei gazdák saját lovai. Bejelentés a' futás napjáig. A' paraszt-versenyél 12 lő indult. Berta S. Somogy vm. aszalói lak. 7e. sz. k. Búszke 1s6. Sáfrány József Pest vm. örkenyilakos 7e. söt. p. pr. Betyár 2ik, Tóth András Békes vm. ösödi lakos 6e. p. pr. Bimbó, 3dik. A' többi lő elmaradozott.

Pestmegyei közgyűlés. Pesten maj. 7én főispáni helyettes ur elnöklele alatt vevő kezdetét ez idei másodiki évnegyedes közgyűlés. Első tárgya volt követek két rendű tudósításának olvastatása, mik azon különbséggel, hogy az országgyűlésen szólott követek neveit is közlik, azon történekről szó, mik a' hírlapok országgyűlési közleményiből már tudatvák. A' k. k. előadások felolvasása után több indítvány tétett. Kiemelendő mindenekelőtt K. L. th. hosszas és szivreható beszéde, mellyben ő méltányolván országgyűlési egyik kerületi ülés ebbeli határozatát, oda in-

dítványozza követeket utasítani, miszerint mindenekelőtt ő fels.hez olly válasz-felírást sürgessenek, mellyben a' tárgysorozatra nézve (idegen országok példájára) terjesztessék föl az ország állapotjának és szükségeinek hü vázlata, illy renndel: 1) kulgyeinket illetőleg az aldunai tartományok aggasztó állapotja; 2) a' hazai nyelv általános diplomatikáivá tetele; 3) a' vallások ügye; 4) az országgyűlési szavazatarány elrendeztetése; 5) az adózók sorsának enyhítése; 6) a' müipar 's pénzükség iránti igények; 7) a' némelly megyékben történt kicsapongások megszüntetését tárgyzó intézkedés. Ez utolsó pontnál a' szóló nagy részt tulajdonított a' kormánynak is, min a' legutulzóbb ellenzékiek is méltán megütöztek, 's megütözhetik bárki, midőn lát valakit azonegy embertől egy helyen a' beavatkozás, más helyen ismét be nem avatkozás miatt vádoltni. Tiszteljük's hódolattal fogadjuk kormányunk példás loyaltását, miszerint az megyei tanácskozások 's választásokba legtávolabról sem avatkozik. — Az indítvány átvonul a' k. előadásokon 's azonkívül még több pontot foglal magában a' szerint, miként az maj. 31ki ker. ülésben már elhatározott. Ezenkívül a' követeknek küldendő pótlékutatis pontjai ezek: A' k. előadások 1 pontjára nézve az orsz. választmányok munkálatai a' megyével közöltessenek; e' választmányok alkotvány-ellenes nyilvánvalósága szüntetessék meg 's nádor ő fens. kérossék meg, hogy e' munkalokat közkereskedés tárgyaivá tétetni méltóztassék. Volt, ki azt akará, hogy ezeket a' megye a' neki küldött példányból nyomassa után, ez azonban nehogy a' dolog hátráltatást szenvedjen, nem pártoltott 2) A' 2ik pontra nézve szorgalmazzanak a' követek kerületi választmánya, melly a' megyei kicsapongások megzabolázatása iránt tervet készítsen, a' megyei RRel közlődt. 3) A' k. előadások többi pontjaira nézve ellevén a' követek utasításokkal látva, csupán a' kincstári kölesön iránt az határozatát, hogy ez az orsz. pénztárból térítették ugyan meg, de ezen pénztári számadások, különösen a' sóárt illetőleg, vizsgálattanak meg. — Nevezetes még azon indítvány, melly szerint a' követeskülből azon záradék, mellynélfogvást a' követek a' RR. megegyezése nélkül kir. hivatal nem vállalhatnak, nemcsak eltöröltetett, hanem alóla még a' mostani követek is feloldoztattak, habár mondják is, hogy lementivel kell dicserni a' napot. Utasításul adatott még olly törvény hozatala, melly szerint a' hazai találmányok megjutalmazatása a' közönség számára megvétele országos pénztárból földztessek, mennyiben pedig ez elegendő nem lenne, a' patentalis rendszer, kizáró szabadítékok országgyűlésileg alkalmaztassanak. Végre törvény sürgettetik, miszerint a' szóbeli perek a' megyei törvényszékre birtokon belül vitesse-nek feljebb. — Ezután más hatóságok megkeresései vétettek tárgyalás alá. N. Bánya 's az almagyarországi 7 bányaváros azon felszólítása, hogy a' hazai bányaszat a' bécsi kamráról függetlenítessék 's a' törvénykezés országgyűlésileg szabályoztassék, vizshangra talált. Maj. Sán folytattuk e' megkereséseket, mellyek már más megyék tudósításából sokkal isméreteresek, sem-hogy azokat hosszasan leirnünk kellene. Kővár vidéke, Középszolnok, és Zaránd levelei a' visszakapcsolatás iránt, minthogy erről már rendelkezés van tudomásul vétettek. Örvedetes, hogy e' testvérhatóságok mind e' 3 főelv létesítését sürgeték: birtokképeség, hivatalviselhetőség, egyenlő teherviselés. Kraszna arról értesíté a' megyét, hogy az innen tett némelly tárgyak iránti felszólításokat, csak akkor teljesítheti, ha tetleg vissza lesz csatolva. Pécs város kérelme a' becikkiztetés iránt akkorra halasztatott, ha a' k. városok koordinálva lesznek. Eszék latin levele nem olvastatott. Turóc isméreteres levele és Szepesé a' 16 szepesi város ügyében, minthogy azt már elhamarkodtuk, tudomásul vétett, úgy szinte a' 16 szepesi város megkeresése is, azonban a' követeknek használat végett megküldetik. Honté, a' főispáni eskü iránt pártoltott; ugyancsak Honté, mellyben Matuska János selyemtenyészési könyvét ajánlja, a' gazd. egyesülethez ajánlaskép utasított, Zemlényé tudtul adó, hogy Z. a' puszták népesítését vette az adózó nép terheinek könnyítése eszközeul, pártoltott 's követeknek felküldetni rendeltetett Stancsics Mihály a' sajtó-vizsgálat iránt néhány adalékot nyujtott a' RR. elibe; Bach Miklós hitelterve pedig a' követeknek felküldetni rendeltetett. Schmidt János megyei főorvosnak halottas házak iránt megbízatásból készített terve, minthogy létesítése részint nagyon költséges, részint a' nép előítéleteibe ütközés miatt sok nehézséggel jár, csak kinyomatni határozatott. Olvastaték ezután a'

kebelbeli csödtörvényszék véleménye az 1840: 22 czikk javittatása iránt 's némi módosítással utasításul adatott. Majd az egyik székbeli azon nevezetes indítványal lepeténk meg, miszerint a' váltótörvény következtében a' váltóalírást által számos borzasztó csalás történnén, ennek megszüntetése végett a' RR. olly törvényt szorgalmazzanak, miszerint nemcsak saját hanem idegen váltókat is csak kereskedők 's hasonnemű üzerek irhassanak alá és e' különös indítványt a' többség pártolá. Egyéb rendűeknek tehát nem kell váltó, mert némelly vigyázatlanoknak megégeté ujjait, mi épen kezdtek szinte természetesenek látszik, mert a' tapasztalatlanok még nem ismerik. Ha a' gyermek megvágja ujját, onnan ugyan következik é, hogy a' kést irtuk ki a' világból? — A' minden hó elejen tartatni szokott betáblázási közgyűlés arra is felhatalmaztatott, hogy a' pénzüksőszenzre szükséges javak összeírását hitelesíthesse, ha az t. i. valami iparvállalat ügyében tétetik. Az áporkai 's majosházai nemesség az iránt folyamodván, hogy miután szaporaságuk 's körülményeiktől késztetve elhatázzák magoknak új lakhelyeket keresni 's e' czélból ő fgéhez Bécsbe küldöttségget is neveztek már valame ly akként megtelepítendő kam. pusztáért eszedendőt, hogy ott a' szokott urbéri szolgálat mellett nemzeti 's vallási jogaikat szabadon gyakorolhassák, — czöljokot a' RR. ajánló levéllel mozdítsák elő; a' RR. illő figyelemre vevék rendtársaik ez utánzásra méltó szándékát, mint igen jó erkölcsű, békeszerető 's munkás magyarokat, kik jelenleg is háromszor több haszonbért fizetnek, mint mennyi az urbéri szolgálat volna, ajánlani egyhangulag elhatázzák. Vajjon van e' még ember e' hazában, ki ezek hallatára is még folyvást külföldi németekkel ohajtaná pusztáinkat beültetni? *) A' hus ára, a' mészárosok ellenkező folyamodása daczára is, július 1étől 13 krra csökkentetett Budapesten.

Vasmegeyi közgyűlés. (Vége.)

Ezek után áttért fejtegetésére annak, vajjon az akkori elnökség megtön é mindent, mit olly nagyszerű érdekek 's a' körülmények kívántanak; 's ellene következő pontokat állított-fel: 1) Miképen tisztében állt volna a' főizgatókat szigoron, rendre inteni. 2) Nem kevésbbé tisztében állt volna adott szavát, melly szerint mindenkinek teljes kihallgatása előtt székét el nem hagyandja, megtartani, 's a' futamás helyett csillapítani, elnyomni a' zavart tekintélye által. 3) Tisztében állt volna a' magánzóbjába berohanó nemesekeket rögtön kórdőre vonni, 's nem ijedten azzal utasítani-él őket: „Menjenek le uraim, oda lent van Széchenyi.“ 4) Nem lett volna szabad a' határozatot kimondania ott, hol egyikrészt életveszély nélkül véleményét sem nyilváníthatá. 5) Tüstint nyomozást kellett volna rendelnie a' esendzavarók ellen, mit napok mulva is csak mások figyelmeztetésére tön. És befejezésül idézzé az 1536: 36. 's több hasonló tartalmu honi törvényt, a' jelenleg elnöklő a' ismert a' felhozattak tárgyalatását a' szónok kívánata szerint népes közgyűlésre akar halasztani; de B. ur kellőnek tartá minden indítványnak azonnali taglalgatását, kivált a' melly olly nyomos vádakkal van társulva. Részéről ő az említett törvénytelenségeket a' követutatisó gyűlés alkalmával nem ismerheti el azért, mert hol a' nyers tömegi zabolázatlan erőszak dul, ott a' rendnek, szilárdságnak, következettségnek hajolni kell; 's csak nem kívánhatók az elnökségtől, hogy a' szörnyű életveszélyes zavarok közt ő pajzsul vesse magát elébe a' dühögő népek. Elnök alispán ur erre csodálatát fejezé ki, hogy találkozhatik egyed, ki az akkori eljárást törvényesnek mondhatja, mert szerinte működtek itt látható és láthatlan elemek. Felhozá a' hasonsorsu megyéket, hol ha nem csekélyebb zavarok uralkodtak is, de vagy a' teremén küi, vagy ha itt, de nem a' tanácskozások közben, nem a' szólásjog letiprásával. E' tekintetből Vasmegeye sérelmét legnagyobbnak itéli a' hazában. Az indítványozó által idézett törvényekre vannak csak észrevételei, mellyeket azonban sentart a' jövő gyűlésre, mikor e' fontos kérdés körül bővebben nyilatkozandik. 'S ezzel befejeztetett, de tán nem végkép az ügy, mellynek szönyegre került elnöklő alis-

*) Minap a' lipsei Allg. Zingban olvastuk, hogy P. . . . J. . . . gr. csakugyan német gyarmatosokért szándékozik a' külföldre kirándulni; nemhihetni, hogy a' ns gr. hallván e' magyar települők ajánlközását 's gyarmatkeresését, ne sietne inkább ezeket felkarolni, mint idegen fajért messze országokat kalandozni be. A' közlő.

pánunk galmát lelkesedők remtartok fős-levele határozék jót N.-Káll gyairulási zavditványnak 's azonban sához f nevezek ism miack szint p honora löztele nácskavató. Jelenle is, a' tiorok korlat sok fe hoz ut les ha dá, ri sza volt, ség B zen tu rágala és RR vatni ő pár bicsk léne puszk A' tö nács okira jen l 's ré — nyol vála sék. eset Egy vme meg rint eun sok Az zsa Ár ezé rán lált kor eln kö zsu ho du ré gü lá bé ly na ké na to la 's a' n a' la n

pánunk jellemét ismertető meg velünk 's hatályos buzgalmát a' megye némely ifjabb tagjainak, kiknek ha lelkesedése átirányba nem tör, a' jó és nemes, mit tölök reméllünk, jövőnkre nézve nem csekély. Még egyet tartok feljegyzésre méltót. A' betáblázandó eredeti adós-levelek közül kettő tavaly az irnokok közt eltévedt; határozatot tehát, hogy ezentul a' főjegyző tartozzék jóállással.

Szabolcsmegyei közgyűlés. Majus 26-dikán N.-Kállóban közgyűlés tartatván, közérdekű főbb tárgyairól siető ünt értesíteni. A' mart. 13-kai adóbuktatási zavaros gyűlésen sikerült a' nap hősnének azon indítványát, hogy a' honoratorok azonnal összeírassanak 's adóztassanak, határozattá emeltetni; mielőtt azonban az illető tisztviselők ezen határozat végrehajtásához fognának, részint mivel azt a' felvilágosult ugynevezett kardos rész többsége törvény és szokáselleninek ismérte 's minden esetre oly tárgynak tekintette, minnek elintéztetésé'a' megyei hatáskört túlhaladja; részint pedig, mivel azon kérdés: vajjon kik legyenek a' honoratorok? mult martiusi gyűlésen egészen elmelőztetett; a' jelen gyűlésre ezen tárgy iránti bővebb tanácskozás végett a' nemesség körlevelek által meghívott. A' KK. és RRek nagy számmal (mintegy 1000) jelentek meg. Hosszas vita után, Eö. A. erőködése ellen is, a' mult gyűlési határozat visszavonott 's a' honoratorok országos törvény általi rendelkezésig eddigi gyakorlat mellett hagyatni rendeltettek. — A' k. k. előadások felolva statván, véleményadás végett választmányhoz utasítottak 's tárgyalásuk végett jun. 19-re közgyűlés határozatott. — Ezután Jármy Imre kir. tan. előadta, hogy a' Világ egyik számában a' követválasztáskori szavazatszedő küldöttség ellen, mellynek ő elnöke volt, hamis vádak közöltettek, például hogy a' küldöttség B. részire némelyeket kétszer is szavaztatott. Ezen tudósítást tehát J. I. kir. tan. a' közgyűlés színe előtt rágalomnak nyilatkoztatta, melly nyilatkozatot a' KK. és RR magokévé tevén, azt jegyzőkönyvíleg megrovatni rendelték. Erre Eö. A. felkelvén előadta, hogy az ő pártját is sértő kifejezésekkel illette a' p. hírlap, azt bícskás seregnek 's a' mart. 13-kai gyűlést bícskás gyűlésnek nevezvén; és az emelkedett szó elhangzott nem pusztában ugyan, de mégis mint pusztában. R.

Szatmármegyei közgyűlés. — Vége. — A' törvényszéki munkálatok fölolvása után hosszú tanácskozásra adott okot azon kérdés, mit kelljen ezen okiratokkal tenni? 's a' büneleltittelekhezást kire kelljen bizoni? — Kimondatott, hogy párt emberei vagyunk, 's részrehajlatlan ítéletet hozni nem vagyunk képesek. — 'S ez okból elhatározatott, hogy minden írományok a' fels. terjesztessenek fel, kir. biztosság 's egy választott bíróság megnyerése végett kéro levél küldessék. — Ah! minő kép ez, egy megye, nem képes illy esetben egy részrehajlatlan törvényszéknek vélik Szatmár megye rendei, hogy addig is, míg a' kir. biztosság megérkeznek, azokra, kik a' beadott vizsgálatok szerint terheltetnek, a' bünkereset megrendetessék, 's ennek következtében 40 személy vétetett bünkereset alá, sokan közülök személyes megjelenésre idéztetvén. — Az actiók megrendelése közben rájuk került a' sor azon zsarolyányi lakosokra is, kik a' választás után Cséke Aron ügyvédnek, ki a' győztes csoport vezére vala 's ezért személyes megjelenésre meg is idéztetik, házára rárohanván, őt halálra keresék, 's miután hon nem találtak, házánál nagy rombolást vittek véghez. — Ekkor felállt egy nagy tekintélyű ur, 's midőn már 30 actio elrendeltetett, akkor mondá, hogy ne osztogassuk oly könnyeden az actiókat 's vegyük gondolóra, hogy ezen zsarolyányi lakosokat ezen megtámadásra az ingerlette, hogy a' választáskori vesztéségen és sérelmeken felindulva, csak a' vétkeket akarák megboszulni 's tgy a' mérenyre mintegy felhíva valának. — Uraim! ez mentségül hozatott fel, de nem osuda! hiszen prókatori világban élünk. — Ezek után a' mlgos főispán ur több rendbeli hozá intézett folyamodásokat hozott szőnyegre, mellyekben 3000 nemes a' követek ellen ovasztessen, 's napi díjaik fizetését megtagadja. Ezen folyamodások közül némelylyek tartalma az levén, hogy az U. bukásának az első alispán vala oka, 's ő a' zavarokat meggátolható vala, — fölállott az első alispán, 's a' követválasztáskor a' gyűlésen történeteket híven rajzolatá, 's magát annyira igazolá, mikép a' főisp. nyilványítá hogy a' választást [a' közbejött eseményekben] ha rosszabbul nem, de jobban ő sem tudta volna vezérteni. — Az első alispán után szót emelt K. Zs. bíró. 's az alispáni nyilatkozathoz támaszkodva, indítványozá, hogy az ellenmondó folyamodások ő fels. terjesztessenek fel, addig

pedig írjuk meg Pozsonyba azoknak az embereknek (t. i. a' követeknek) hogy mi nekik semmi utasítást nem küldünk, hanem míg a' tárgy felsőbb helyen elintéztetik, pártolják a' kezükbe adott utasításokat, hogy e' megye szavazatát meg ne fosztassék, egyébiránt a' pénztárt előltnk zárjuk be. — Ezen indítványra fölzdult Gencs nemessége, melly jelen vala, 's melly félórányi távolságról egy fűtlyentésre gyűlés-terünkben szokott teremni. Lelármázta azokat, kik nem inyök szerint szólának 's többször mondák, hogy gyilkosokat nem hallgatnak. 'S csak akkor csilapultak, midőn U. felszólalt, mikint törvények alatt élvén, várunk kell, míg egy felső bíró ítéletet hozand, addig pedig meg kell nyugodnunk. Végre elhatározatott, hogy ezen folyamodások ő fels. színe elbte terjesztessenek. 's onnan várjuk a' kegyelmes eldöntő ítéletet. — 'S most kérdezhetjük; vajjon nem illőbb lett volna é, hogy ezen folyamodások a' rendes uton terjesztettek volna fel, sem a' megye, melly april 21-kén követet fölesketé, a' megbízólevelet kezükbe adá, 's őket Isten nevében utnak ereszté, most a' felterjesztés által mintegy ellenmondásba jöjjen magával? — No de várjuk a' következendőket. — A' közgyűlés három első napi határozatai közül kiemelendő az, hogy egy küldöttség neveztetett, melly a' választás körüli zavarok ellen javaslatot készítsen. Eza' teendők sorába iktatandó, mert korlátok nélkül, átok gyanánt nehezülend nemzetünkre legszentebb jogunk gyakorlata. — Legközelebbi választásunk óta tizenhárom élettelen test kiontott vére kiált az égbe foszuért, 's kiderült, hogy a' győztes csoportban több adózó vala, kik nemcsak vérengztek, hanem még szavazatot is adtak. Egyébiránt ezek jelenleg a' csábító horgok után rablánczokra fűzettek. — A' közgyűlés egyéb tárgyairól majd később.

Hontmegyéből. April 24-re az elnök alispánilag hirdett közgyűlésen megbukott, igen megbukott e' megyének csak nem rég hozott abbeli határozata, melly szerint kinevezett főispáni helyettesünk ne a' leküldött ideigl., hanem törvénytiszta hitformára esküdjék. — Az érintett nap délut. ór. httónk bevezetése ünnepelték, mellynek bevégeztével 25kén székfoglalási közgyűlés, és ez alkalomkor elnökünknek a' béke 's egyetértés visszavarázsolása iránt ékes beszéde közt kifejtett ohajtása és reménye uj hitnek szövetségét gyújtá meg keblünkben, magasan és tisztán lobogó világa még a' politikai élet kellemetlen, 's kétes perceiben is mindenki által csak tápláltatni és gyarapítatni fog, a' székfoglalási ünnepélyt diplomatikai lakmározás követé, mellyen a' szokott áldomások közt mig egy — a' Noe bárkáján kezdve, a' tisztátalan állatokra megemlékezés és Orstes és Pilades barátságára hivatkozva ő sánta ördög-ségéhez intézett felhívás is hallatszott (minthogy jelen nem volt) de ő ördögsege nem felett, mert szeretvén a' sötétséget vagy elbujt, vagy belebujt, de azért ott, hol móga' világának is világ adatik, kibuvik, tanit és hirdeti azon szent igét „hogy bizony jó a' sötétség annak, ki a' világosságban rémkép-szülte csontvázakat lát.“ — 26. némely intézvények valának tanácskozásink feladási szonhét huszonnyolczkán követutasító közgyűlések. Majus 1-sején követekké Fejérváry Miklós és Szentkirályi László táblabíró urak felkiáltás utján választatván meg, követ urakul, az előbbi indítványára, mindkettejük kérelme 's a' RRdek kívánságához képest azon eskü is tötetett, milly szerint ők a' kormány kinevezésétől függő hivatal az országgyűlés után legalább 6 évig elfogadni nem fognak. — Követünknek a' mult hó 27. és 28kán tartott követutasító gyűlésinkből e' következő választmányilag tárgyalt és közgyűlésileg csak kevés de mégis igen lényeges tárgyakban módosított utasítások adtak, ugyanis: 1) Követ urak a' lépcsőnkinti józan haladást szem előtt tartva szavazatokat ennek szellemében nyilványítandják, ha valamely tárgy iránt különösen elutasítva nem lennének. 2) Sürgetessék az előleges sérelmek orvosoltatása, a' vallási ügy- és orsz. kívánatokkal együtt a' mult országgyűlés fonalán. 3) Ámbár a' magyar nyelv ügyét a' jelen országgyűlésen akkép kívánjuk elintéztetni, hogy azt országgyűlési tárgyul többé kitűzni ne kelljen, mindazáltal a' horvátországi 3 megye magánydolgaira kiterjesztését nem követeljük. 4) A' sajtószabadság partollatásával 's az előző könyvvizsgálat egészben megszüntetésével sajtótörvények alkotása eszköztessék. 5) Bármí országos ülési tanácskozásokrul napló vitessék 's a' többször kívánt országgyűlési újság létesíttessék. 6) Az országgyűlés bérekesztésekor kihirdetett törvény is, egész országban kihirdetettnek tekintessék. — 7) Erdély 's különösen a' részek vizsztatolassanak. 8) A' kerületi választmány által ki-

dolgozandó zsinórmérték szerint a' szab. kir. városoknak aránylagos szavazat adassék. 9) Az ősiség a' kor kívánatihoz képest módosítatni. 10) A' hitrebizottságok pedig jövőre egészen megszüntetni rendeltettek. 11) A' bírhatási jog bizonyos feltételek mellett a' nemtelenekre is kiterjesztetik. 12) Minden 20—24 éves honpolgár bármí hivatalviselésre alkalmas legyen. 13. A' népnevelés tárgyalatása szorgalmaztassék. 14) Nemzeti bank-létesítésrül terv készíttessék. 15) Kéressék meg ő fels. a' kereskedés előmozdítása és az e' részbeni adatok előterjesztése végett. 16) Valamint vámszedés mellett közönséges, ugy vasutak, különösen pedig a' pest-fiumei és pest-debreczeni pályák elkészítése szorgalmaztassék. 17) A' czéhek eltörlesztése sürgetessék. 18) Az egyházi tizedek kibérlésére a' jobbágyok előjoggal bírjanak. 19) Az országgyűlés költségei egyedül a' nemesség által viseltetve a' kövelek szállásai is fiztessenek. 20) Fenyítőtörvény létesítése. 21) Azon országos hivatalokra kijelöltek nevel, mellyek a' nemzet szabad választásától függnek, az illető hatóságokkal közöltessenek a' mostan megüült két koronaöri hivatalra pedig követ urak Ürményi Forencz és b. Vay Miklós mellett szavazandnak. 22) Szorgalmaztassék, hogy minden hivatal országgyűlés előtt töltessek be. 23) Némely egyházi hivatalokhoz kötött főispánuságok töröltessenek el. 24) A' posták czélszerűbb rendezése eszközöltessék. 25) Czikkelyeztessék be a' szepességi 16 város. 26) A' bécsi Theresianumban pedig mennyire az alapítással nem ellenkezők protestans ifjaknak is hely adassék. 27) Törvény alkottassék a' katonai kiesapongások fékezésire. 28) A' nemesség fegyverbeni gyakoroltatása szorgalmaztassék. 29) Legyen ügyelés a' törvények tökéletes szerkesztésére. 30) A' Ludovica megnyitvatása eszközöltessék. 31) A' ső ára csökkentessék, a' mu' tra pedig számadás kéressék. 32) Valamint az országgyűlések pesteni tartása, ugy itt egy országháznak építetése szorgalmaztassék. 33) Egy az országgyűlés által készített főispáni hitforma eszközöltessék. A' háziadó 's még néhány politikai lételet vagy nem lételet feltétező közkérdés nem a' tisztárfiui keblek hiánya, vagy a' soha sem erényesíthető csüggedés hanem a' kényszerített politikai helyzet áldozatává lett. Horváth Miklós

Árvamegyei követválasztás folytatása. Maj. 29-ét mint az uj követválasztásra kitűzött határidőt foszületlen szabad kebellet vártuk, mivel Sz. pártja megsértett jogainak orvosoltatását felsőbb helyről várván, az uj választásban részes lenni nem akart; mutatkozott ugyan A. párt részéről egyes ökoljogi demonstratiók, mellyekről azonban mint a' benyújtandó panaszok halmazához tartozókról annak idejében többet. Főispán helyettesünk különféle okok miatt a' választási elnökségre első alispánunkat bizta meg, ki is azon nyilatkozzattal nyitá meg a' választási gyűlést, hogy miután a' mult választáskor elkövetett erőszakoskodások miatta a' választást meggyőződése szerint törvényellenesnek nézte 's azon oknál fogvást az iránta bizonyított bizodalomnak még sem felelhetett, most a' RRt. felszólítja minden részrehajlás nélkül még egy követet választani; és hosszú esend uralkodott, mire elsőalispán ur a' tótajku A. pártbeli mintegy 100 cortesnek a' mondottakat tót nyelven ismételvén, zajos kitöréssel hangzék egyedül Zmeskal Móricz első alispán neve; ki is a' szokott esküt letevén megbízó-levelet kapott.

Szerbia.

(Ljubicza hgné +. Sándor hg letétték.) A' szerb zavargásokban nem csekély szerepet játszott Vukomanovics Ljubicza hgné, Obrenovics Milos neje 's Mihály édes anyja f. e. máj. 26-d délut. 6 órakor fia karjai közt több héti láz után Ujvidéken örök létre szenderült. Hült tetemét Mihály hg, ki a' szenvedő anyát megátogatandó 's egyszersmind Rifaat basát bevárando, Ujvidékre érkezék, bebalzamotoztatá 's a' krusedoli zárda sirboltjába temetteté. — Mult hó derekán az orosz consul Vascsenko fölvilágosítást kért Hafiz pasától, hogy az elfogadott orosz ultimatum miért nem hajtatik már végre? Hafiz azonnal megkezdetni igéré a' végrehajtást, hahogy Vascsenko a' béke-fentartást magára vállalandja, de a' consul nem merte azt elvállalni. Maj. 18kán futár érkezék Konstantinápolyból új utasításokkal a' pasához, mik következtében Vucics, Petronievics 's a' metropolita jelenlétében ülés tartatván, Vucics és Petronievics késszeknek nyilatkoztak hivatalaikról lelépni és szükség idején Sztambulban megjelenni. Hafiz pasa Sándor hget, miután két felszólításra Belgrádban meg nem jelent, maj. 26kán a' nép előtt pártosnak 's hazaárulónak nyilatkozatá, addig is, míg uj fejdelem választatnék, ideiglenes

kormányt nevezett maga Hafiz, Vascsenko orosz consul és Rajevics személyeiben. Sándor hg Kragujevacban mulat. Lieven bárót jan. 5re várták Zimonyba.

Spanyolország.

[A' cortes föloszlata. A' barcelonai hadi adó elengedtetik. Espartero terve.] Telegrafi sürgönyök szerint Espartero maj. 26ikán a' cortest föloszlata, 's az új törvényhozó testületet aug. 27ikére hivatá össze, minthogy az alkotmány szelleme szerint az új cortesnek mindig 3 hónap mulva kell ülést megnyitni a' korábbiak eloszlata után. E' határozat semmi zavargást nem szült ugyan, de még sem tagadhatni, hogy a' nép mostani elégtelensége mellett legrosszabbtól tarthatni. — A' pénzügyminister rendelvényt bocsáta közre, mely azon 3 millió realt visszafizettetni rendeli, mit a' barcelonai lakosság a' rájuk rovatott hadiadó fejében már lefizetett. A' belügyminister pedig körlevelében igéri, hogy rövid idő mulva közbocsánatot fog hirdetni. — Espartero meghitt párthivei minden palástolás nélkül mondják, hogy a' kormányzó mindenesetre hosszabb időre szándékozik hivatalát terjeszteni, 's hogy e' czél elérésire nyilt erőszakot is kész használni. Nagyrovagyó terveiben, mint látszik, leginkább Anglia által pártoltatik, mellynek kormánya Franciaország befolyását minden áron csökkenteni törekszik. — Butron barcelonai főkapitány hivataláról lemondott. — A' külügyi tárcza hihetőleg Gamboa kezeibe fog jutni. — Hoyos hadminister, a' cortesben tapasztalt bántalmak következtében, annyira fölingerült, hogy hivataláról lo akar mondani. — Saragossa és Barcelona nagyon fölindult Lopez ministerséginek elbocsáttatása miatt, 's jelenleg mind a' két városban rendkívüli forrongás uralkodik; kicsapongások azonban még eddig nem történtek. — Espartero külön nyilatkozványt akar a' nemzethez intézni, erőszakos rendszabályinak mentegetésükre, 's az országos hatóságokhoz szigorú parancsot küldé, hogy

minden rendzavart azonnal kimélet nélkül fenyítsenek meg. —

Anglia.

(O' Connell és French hivatalaiktól elmozdítottak. A' corki püspök is a' repeal ellen nyilatkozik. O'Connell legújabb nyilatkozványa.) A' felsőházi ülésben Peel maj. 26án Londonderry marq. kérdésére oda nyilatkozott, hivatalosan nem jelentheti ugyan még, de mindenesetre igen valószínűnek tartja, mikép O'Connell és French lord hivatalaiktól megfosztattak, azon részvét miatt, mellyel a' repeal ügyét folyvást sürgetik és előmozdítják. — A' dublini érsek fölszólalása következtében, a' corki kath. püspök is oda nyilatkozott már, hogy O'Connell repeal-izgatásában nincs része, 's ez okból még azon lakomán sem jelent meg, melly az izgató tiszteletére adatott. O'Connell azonban mind e' mellett is növekedő hűvvel folytatja izgatását, ámbár a' békebírák határozott parancsot kaptak minden repeal-gyűlést, melly veszélyeztetni látszik a' közbátorságot, azonnal fegyveres erővel oszlatni el. Katonáság használása azonban könnyen egészen ellenkező hatást fog szülhetni, mert épen nem titok már, hogy az Irlandban tanyázó katonaság nagy része oly buzgón pártolja a' repealt, miszerint még esekély zsoldjának egy részét is e' célra áldozza. Sőt mi több, napfényre jött, hogy a' 15ik serezed a' chartistai összeesküvésnek részese, miből nem ok nélkül következtetik, mikép oly titkos társulatok léteznek, mellyek chartistákat és repeal-hiveket iparkodnak az ezredkebe csusztatni, hogy nyilvános kitérés esetén a' kormány ne használhassa katonaságát, a' zendülők pedig hadgyakorlott férfiakra találhasson benne. E' körülmény igen aggasztó, 's a' hadministerséget legnagyobb zavara hozta. O'Connell maj. 22. Corkban többi közt így nyilatkozott: „Azzal fenyeget bennünket Anglia, hogy fegyveres erőt használand ellenünk? Ám tegye! De

ugyan mi lenne ennek következménye? Mikép fogna a' nyilvános pénzkelet állani? Jól van, támadjanak meg bennünket! De akkor majd egy pá pénztelen bocskoros irlandi fi menend Manchesterbe, és szegény földiekhöz így fog szólani: „Atyádat egy angol dragonos levágta, anyádat rendőr lötte agyon, hugodat pedig — nem, nem akarom kimondani, hogy hugával mi történt. 'S ha mind ezt elmondák, ám tekintsen akkor majd körül Peel, 's tapasztalni fogja, hány angol gyárt emésztendnek meg a' lángok! (Dörgő tetszés. Halljuk!) Ugy van, ezt nem merészi Anglia előidézni, hanem kénytelen leend törvényes követelésinknek engedni, 's régi sérelmeinket haladék nélkül orvosolni.“ —

Franciaország.

(Abdelkader megveretett. Új játékszíni cenzurái rendszer. Joinville hg. Braziliába érkezett.) A' Moniteur fényes győzelmi hirt közöl Algiréből. Maj 20ikán ugyanis Chabounia vidékén Abdelkader seregét a' francziák tönkre verték, 's egész taborát, kincseivel együtt elfoglalák. A' zsákmány drágaságokban, pénzben 's nagy nyájokban rendkívül gazdag. Abdelkader rendes gyalogságának nagy része halva maradt a' csatatéren, 's csak kevés ember szabaditható meg gyors futással életét. E' győzelem bizonyosan hosszabb ideig tartó bujdoklásra fogja az emirt kényszeríteni. — A' játékszíni cenzura iránt ujabbán intézkedett a' két kamra, csak annyiban mindazáltal, hogy a' vallási tárgyak és személyek iránt ezentul kissé nagyobb kimélet gyakoroltassék; szigoruan mellőztetvén egyébiránt minde a' korlátozás, melly a' francia drámai irodalom emelkedését gátolhatná — Joinville hg. martz. 27ikén Rio-Janeiroba érkezett, hol nagy kitüntetéssel fogadá őt a' brazili császár, 's külön palotát rendelt neki kizáró használatul. — Khinai hírek szerint a' császár a' francziákat ugyanazon jogokban kívánja részesíttetni, miket az angolok élveznek. —

ÉRTESÍTŐ.

Gőzhajók járása.

Indul: **Pestről Pozsonyba 's Bécsbe** mindennap egy gőzös regg. 8 órakor 's minden szerdán és vasárnap reggel egy rakhajó. — **Bécsből Pozsonyba 's Pestre** szinte mindennap egy gőzös délutáni 2 órakor, ezenkívül minden vasárnap és csütörtökön egy rakhajó. — **Pestről Zimony 's Orsova** felé majus elejétől october végeig, hajnalkor hetenkint kétszer (vasárnap és csütörtökön) **Ujvidék** felé minden kedden, **Mohács** és **Eszék** felé minden pénteken egy utasi gőzös; végre **Zimony** és **Drenkova** felé minden vasárnap és csütörtökön, az aldnára mindenkor regg. 4 órakor. E' fölött Pozsony és Bécs közt mindennap megfordul **Bécs** nevű gőzös. Erkezik: **Pestről Bécsbe** 's viszont mindennap; **Orsova és Zimonyból Pestre** minden vasárnap és csütörtökön.

Előfizetési meghívás

a' Honderű és Pesti Salon

uj divatlap
második félelv folyamára.

Midőn a' második félev közeledtével, a' két hon fiait és leányait új előfizetésre 's lapunk további pártolására tisztelettel meghívjuk; nem mulaszthatjuk el hálás köszönetet mondani a' nagyérd. közöns. azon reményünk fölötti részvétért, mellyre ezentul még inkább mindent elkövessünk, mi tehetőségünkben áll, lapunk becsének emelésére. 'S ha már az első félevben, mindazon számtalan nehézségek daczára, mellyek illy vállalat megindításával mellőzhetlenül összekapcsolvák, sikerült volna lapunknak mind külesín, mind beltartalom, változatosság 's érdekességre nézve honi társai közül egy hölgydivatlap iránti igényeknek tán legközelebb leg megfelelni: bizton merjük állítani, mikép jövő félevben még inkább sikerülend lapunkban mindazon kellékeket, mellyeket művelt közönség divatlapról megkívánhat, öszpontosíthatni. Ez okból a' cikkek megválasztásában még ovatosabbak leszünk mint eddig, a' szöveg közt vagy külön adandó műmellékletek 's divatképeink lehető pompás kiállításáról intézkedünk, ezenkívül már jövő félevben még több becses műmellékletnek adhatására is képesítettünk; valamint arról is intézkedünk, hogy a' divat változásairól eddiginél gyorsabban értesülhessenek tisztelt olvasónaink. Ezeken kívül valamint a' heti szemle bizelg magának változatos érdekességét folyvást föntarthatni, ugy a' vidéki futárt is képesek vagyunk jövő félevben még terjedtebb körűvé tenni, 's így érdeken növelni. Végül biztosítjuk a' tiszt. közöns., hogy a' lapok rendes és pontos kiszolgáltatása 's szétküldése iránt lehető legpontosabb intézkedést tevének. 's teljes okunk van bizton remélni, hogy jövőre sokkal kevesebb leend a' panasz lapunk rendes megérkezése iránt.

Megjelenik lapunk, mint eddig, ugy jövő félevben is minden szombaton két-harmadfél ivnyi füzetekben, eddigi alakjában.

Előfizetési feltételek:

félévre: helyben	—	—	6 forint	üzstben.
—	—	—	6	— 48 kr.
—	—	—	7	—
—	—	—	3	—
—	—	—	3	— 24 kr.

Előfizethetni minden es. királyi postahivatalnál a' két hazában; Bécsben, 's a' külföldre csupán a' bécsi es. kir. fő postahivatalnál; Pesten Emich Gusztáv kiadó könyvkereskedésében a' kigyó és uri utcák sarkán és a' casino érdemes könyvtárnokánál t. ez. Antal Mihály urnál. Pesten. jun. 1813.
Petrichevich Horváth Lázár, szerkesztő.
Emich Gusztáv, kiadó. 1-3

A' POLITIKAI GAZDÁLKODÁS NEMZ. RENDSZERE.

Irta **Liszt Friderik** tanár.
Fordította 's a' politikai gazdálkodástan rövid vázlatával bővítve kiadta **Sárvary Antal,** hités ügyvéd.
3 füzetben, ára 3 fr. 30 kr.

Most éppen megjelent 's kapható Pesta Geibel károly könyvtárosnál (hajóute.)

Utazási vázlatok OLASZORSZÁGRÓL.

Irta az Abauj vármegye kisdudovó intézet és kórház javára **bárá VECSEY ANNA,** gr. Csáky Antalné.
Sadrát 2 könyvnyomattal, ára füze 1 forint 20 kr. pengő pénzben.

Ó es. 's ap. kir. föls. Gosztonyi Aloiz kikindai kamrai bizost saját folyamodása következtében rendes nyugdíjjal nyugalmazni legk. méltóztatván: kik ehivatalt, mellyel évenkint 1000 fr. készpénz, 's szabad lakáson kívül 24 öl tűzifa, 80 pozs. m. kétszeres, 150m. zab 's 12 boglya széna van kapcsolatban, elnyerni kívánják, eddigi alkalmaztatásuk fölül hiteles bizonyítványokkal illőn támogatott folyamodásukat hat hét alatt a' temesvári kir. kamraigazgatósághoz nyújták be. 3-3

A' zombori kir. kincstári igazgatóság részéről közhírré tételik: hogy Bács megyében kebeleztet kincstári Apatin városban létező uradalmi nagy serház, mellynek sermérii gyakorlata 21. igen népes kincstári helységre kiterjed, 1813ik november től kezdve, 3 évi használatra 1843iki július hó 11ik napján, reggeli 10 órakor a' zombori kir. kincstári igazgatósági épületben tartandó nyilvános árverés útján a' legtöbbet ígérőnek haszonbérbe átengedtetni fog. — A' bérleti szándékozók az árverési 1000 pengő forintnyi bánatpénzzel ellátva megjelenendők, a' bérleti feltételeket előleg vagy a' nevezett kincstári igazgatóságnál, vagy az apatini kir. kincstári tisztartósági hivatalnál beláthatják. E' serház egyes hozzátartozandó-

ságai következők: a' serfőzés és pálinka-égetéshez, valamint a' maláta mindenemű kezelésére megkívántató külön épületi osztályok, az ahoz szükséges szerrek, edények és egyéb kellékekkel elégséges és elkülönözött pinczek, külön lakások a' serfőzőnek, annak segédemberei, eselédjei, pintérje és molnára számára, a' serméréshez, 's összesen valamennyi serházi fő és melléképületben mintegy 12,000 mérő árpa és egyéb gabonaföltésre, a' maláta, komló, széna és mintegy 200 ölfá elhelyeztetésére elégséges padlás, raktár 's egyéb arra alkalmas tartási hely. egy maláta daráló egyszersmind gabaőrlo malom, ökör vagy lóval hajtható, mintegy 52 db. ökör és ló számára külön istalók és elégséges sertésólak 's obrok. 3-3

Ezen serházbérlethez tartozik azonkívül egy a' serház-ökröknek legeltetésére kijelölt elégséges erdei legelő. 3-3

Jószág-eladás. Tizsamelléki k. koron. szab. kerületben fekvő moholyi határban 97lécz, mintegy 180 hold szállási földbirtok, a' gazdaság-folytatásra szükséges épületekkel igen kedvező feltételek mellett örök áron eladandó. Venni szándékozók hely színen a' jószágot megtekinthetik haszonbérlo Tiringer József urnál, az eladást pedig jószág-tulajdonos özv. Tiringer Ignáczné assz. előzállási pusztán tek. Fehérmegyében lakik, megteendi. 3-5.